

ní do hery. Zatím nikdy nenastal nějaký problém.“ Podobně to chodí v pražské MŠ Sluníčko pod střechou. „Docházejí k nám děti, které po obědě spí, i děti nespavé. Děti nespavé jsou především předškoláci, ale i ti mají po obědě relaxační chvíli. Pokud do třídy předškoláků dochází i dítě mladší nebo brzy vstávající, přechází v poledne do třídy mladších dětí (tři až čtyřletých) uložit se k spánku. Děti do jiné třídy převádějí správní zaměstnanci. Je to samozřejmě organizačně náročnější. Děti tří až čtyřleté v naší mateřské škole většinou spí. Ale v případě, že dítě nastupuje do školky až během dopoledne nebo kolem poledne a rodiče si přejí, aby dítě nespalo, relaxuje kratší dobu. Všechny děti jsou u nás zvyklé vstávat postupně, podle svých potřeb. Učí se tím i ohleduplnosti k ještě spícím kamarádům. Snaží se být potichu, je jim nabídnuta klidová aktivita.“

Mateřských škol jsem se ptala na tipy, které by mohly pomoci ostatním školkám v organizaci poledního odpočinku. Marcela Brčková, DiS, ředitelka MŠ Kytička Milevsko, říká: „Každá mateřská škola musí vycházet ze svých konkrétních podmínek, ale věřím, že nechybí-li dobrá vůle, lze zvládnout i rozdílné potřeby odpočinku dětí.“ Někteří rodiče nesouhlasí s tím, aby jejich dítě ve školce odpočívalo nebo spalo, a argumentují tím, že jej pak večer nemohou dostat do postele. V MŠ Kamarád Nové Veselí reagovali na podobné výhrady rodičů takto: „Dříve jsme nechávali děti dospát a budily se postupně, třeba až v 15 hodin. To jsme ale loni omezili, protože děti byly opravdu vyspalé a večer se jim nechtělo spát. Navíc podmínky pro takovýto odpočinek – jedno dítě spí a vedle si ostatní hrají – nejsou ideální. Děti jsou dost hlučné a stejně se nakonec spící dítě probudí. Víme, že vzbuzené dítě pláče a pošťukává, ale citlivým přístupem, pomazením a pochováním, můžeme dítě zklidnit. Opět zde děti vedeme k nějakým pravidlům, režimu.“ MŠ z Olomouckého kraje nabízí zajímavý postřeh: „V dnešní době při rozhovorech v komunitním kruhu zjišťujeme, že když dítě přijde ze školky domů, věnuje se aktivitám, u kterých jen sedí – počítačovým hrám a sledování televize. Schází pohyb venku, společné zážitky a komunikace s rodiči.“ Mateřská škola samozřejmě neovlivní, jak budou rodiče trávit s dětmi odpoledne a večer, a mnozí rodiče jsou navíc po celém dni v zaměstnání unaveni a mají navíc i domácí povinnosti. Nicméně stesky na to, že děti se vyspaly ve školce a večer nechtějí do postýlky, by neměly jít pouze na adresu mateřských škol.

Jak vnímají otázku poledního odpočinku ve školce rodiče? Alena Svatoňová, jejíž dítě chodí do MŠ Kamarád v Novém Veselí, píše: „Myslím si, že odpočinek je důležitý. Je to určité i individuální. Každé dítě je jiné, má jinou energii a od toho se podle mě odvíjí i míra odpočinku. Vzhledem k tomu, že vím,

jak probíhá odpočinek u nás ve školce – čtení a poslech pohádek, povídaní a že nikdo děti nenutí ležet naprosto bez hnutí –, nevidím na odpočinku ve školce nic špatného. Navíc se děti učí převlékat a rovnat si věci.“ Blanka Kratochvílová, jejíž dítě chodí do téže školky, uvádí: „Osobně nepovažuji odpočinek po obědě za vysloveně nutný, ale na druhou stranu ho vnímám jako velmi přínosný. Mám dvě děti, první bylo nespací už od roku a půl, pro druhé bylo spaní po obědě nutností do pěti let. Takže jsem byla ráda, když první dítě nebylo ke spánku nuceno, ale druhému byl dopřán, protože jinak s ním odpoledne nebylo k vydržení. Každé dítě je individuální a podle toho by se k němu mělo přistupovat, ale zároveň žije ve společnosti, kde platí určitá pravidla, jež musí dodržovat. Myslím si, že i děti daný režim přijímají jako svou jistotu, co bude následovat.“

Co doporučuji nadřízené orgány

S žádostí o vyjádření k polednímu odpočinku v mateřských školách jsem oslovila Českou školní inspekci i MŠMT ČR. Ministerstvo se do uzávěrky čísla nevyjádřilo, odpovědi se mi podařilo získat pouze od inspekce. „Česká školní inspekce jako správní úřad vychází plně z právních předpisů, resp. v tomto případě z příslušného rámcového vzdělávacího programu závazného na základě zákona, uvádí PhDr. Ondřej Andrys, MAE, náměstek ústředního školního inspektora. „V RVP PV je jasně uvedeno, že nutit děti do spánku je nepřipustné. Na druhou stranu, mateřská škola musí dětem zajistit v průběhu dne také klidový režim. To však nutně neznamená, že všechny děti musejí spát. Mateřská škola tak musí přizpůsobit organizaci dne individuálním potřebám dítěte a v případě, že dítě nechce spát, mu musí

zajistit jinou formu klidového odpočinkového režimu. Některé mateřské školy mají natolik zredukované úvazky pedagogů, že na odpolední službu chodí pouze jedna učitelka a děti se spojují do jedné třídy. Setkala jsem se s tím, že v jedné mateřské škole vyřešili problém spavých a nespavých dětí tím, že děti, které spaly, hlídala školnice, a učitelka ve vedlejší třídě vedla program pro nespavé děti. Tento postup byl ale mateřské škole inspekci vytknut. Má Ondřej Andrys nějaké doporučení, jak situaci řešit? „Dětem v mateřské škole by se měl věnovat pedagogický pracovník a program by měl být organizován pro třídy podle stanoveného programu.“

PhDr. Andryse jsem se také zeptala, zda má mateřská škola nějakou možnost, jak řešit situaci, kdy některé dítě například z důvodu ADHD soustavně ruší děti, jež po obědě odpočívají nebo spí. Učitelka samozřejmě nesmí dítě nutit, aby také odpočívalo nebo spalo, ale některé děti klidné činnosti odmítají. Může mateřská škola navrhnout rodičům zkrácení docházky dítěte do MŠ (dítě by chodilo po obědě)? Pokud škola nemá prostředky na asistenta pedagoga, učitelky mají zredukované úvazky a odpoledne je tedy v provozu jen jedna třída, je těžké vyhovět všem. „Jestliže dítě vyžaduje odbornou pomoc, pak je MŠ povinná s rodiči toto konzultovat a hledat s nimi vhodné řešení. Nemůže ovšem vyloučit dítě ze vzdělávání či některé jeho části. Vzdělávání musí být přizpůsobeno individuálním potřebám jednotlivce a je tak třeba zvolit vhodný program, který bude v podmínkách MŠ realizovatelný. ČŠI si uvědomuje, že v praxi může být realizace výše popsaných procesů komplikovaná. Je tedy třeba vždy hledat maximum možného.“

Mgr. Marie Těthalová

Společnost pro předškolní vzdělávání a výchovu
ve spolupráci s Mateřskou školou Strančice
pořádá přednášku
PhDr. Václava Mertina

Spolupráce školy s rodiči očima dětského psychologa

Kdy: úterý 19. listopadu 2013 od 14,00 do 17,00
Kde: MŠ Strančice

www.msstrancice.cz